

طرح درس

۱. عنوان درس: باستان شناسی دوران مفرغ ایران

۲. شماره درس: ۴۱۰۵۲۷۶۰۱

۳. تعریف: عصر مفرغ در خاور نزدیک بازه زمانی اواخر هزاره چهارم پ.م تا اواسط هزاره دوم پ.م (۳۲۰۰ تا ۱۳۰۰ پ.م) را در بر می گیرد. این دوران به سه زیر دوره قدیم، میانی و جدید تقسیم می گردد. در این دوران شاهد تغییرات اساسی در ساختار اجتماعی و سیاسی ساکنین فلات ایران هستیم به گونه ای که ظهور شهرنشینی و آغاز نگارش مربوط به این دوران است. در این درس، به وضعیت فرهنگی سراسر فلات ایران در این بازه زمانی پرداخته می شود و فرهنگ های هر بخش به طور جداگانه مورد بحث و ارزیابی قرار می گیرند. همچنین برهمکنش های فرهنگی درون منطقه ای و برون منطقه ای هر حوزه مورد مطالعه قرار خواهد گرفت.

۴. منابع:

- طلایی، حسن، ۱۳۸۸، عصر مفرغ/ایران، انتشارات سمت.

- مجیدزاده، یوسف، ۱۳۶۸، ایران در آغاز شهرنشینی، انتشارات مرکز دانشگاهی.

- مجیدزاده، یوسف، ۱۳۸۷، مجموعه مقالات نخستین همایش بین المللی تمدن حوزه هلیل رود، به کوشش یوسف مجیدزاده، تهران، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری.

-، ۱۳۹۴، ارتا یا مارهاشی، مجله پژوهش های باستان شناسی مدرس، سال پنجم و ششم،

ص ۱-۱۷.

- Álvarez-Mon, J, 2020. *The Art of Elam. Ca. 4200-525 BC. Routledge Taylor & Francis Group, London and New York.*

- Baghestani, S., 1997. *Metallene Compartimentsiegel aus Ost-Iran, Zentralasien und Nord-China. Archaeologie in Iran und Turan Band 1. Rahden: Verlag Marie Liedorf.*

- Besenval, R., 1994. *The 1992-1993 field seasons at Miri Qalat: new contributions to the chronology of Protohistoric settlement in Pakistani Makran. In A. Parpola and P. Koskikallio (eds), South Asian Archaeology 1993. Helsinki: Suomalainen Tiedekatemia, pp81-91.*

- Casal, J. M, 1961. *Fouilles de Mundigak. Mémoires de la Délégation archéologique française en Afghanistan 17. Paris: C. Klincksieck.*

- Casanova, M, 1991. *La vaisselle d'alabatre de Mésopotamie, d'Iran et d'Asie Centrale aux IIIe et IIe millénaires av. J. -C. Mémoires de la Mission archéologique française en Asie Centrale 4. Paris: Éditions Recherche sur les Civilisations.*

- Collon, D., 1987. *First Impressions: Cylinder Seals in the Ancient Near East. London: British Museum Publications.*

- Dahl, J.L., C.A. Petrie, and D. T. Potts., 2013. *Chronological Parameters of the Earliest Writing System in Iran, In C. Petrie (ed.) Ancient Iran and Its Neighbours: Local Developments and Long-range Interactions in the 4th Millennium BC. The British Institute of Persian Studies, Archaeological Monographs Series III, Pp 353-378.*

- Dyson, R., 1965. *Problems in the Relative Chronology of Iran, 6,000-2,000 B.C. In: Ehrich R.W. (ed.), Chronologies in Old World Archaeology, Pp 215-256. Chicago: University of Chicago Press.*

- Hakemi, A. 1997. *Shahdad: archaeological excavations of a Bronze Age center in Iran. Rome: ISIAO.*

- Hiebert, F. T, 1994. *Origins of the Bronze-Age Oasis Civilization in Central Asia. Cambridge Mass.: Peabody Museum, Harvard University. American School of Prehistoric Research Bulletin 42.*

- Lamberg-Karlovsky, C. C., and M. Tosi, 1973. *Shahr-i Sokhta and Tepe Yahya: Tracks on the Earliest History of the Iranian Plateau*. *East and West* 23: 21-53.
- Ilkhan, T. Rafi'i-Alavi, B. Shojae-Esfahani, A. Soltysiak, A; 2019, *Human remains from Kafarved-Varzaneh survey, Iran, 2018-2019*, *Bioarchaeology of the Near East*, Vol 13, pp. 105-117.
- Pollard, M.A. Fazeli Nashli, H. Davoudi, H. Sarlak, S. Helwing, B. Saeedi Anaraki, F; 2013, "A new radiocarbon chronology for the North Central Plateau of Iran from the Late Neolithic to the Iron Age", *Archäological Mitteilungen aus Iran und Turan* Vol. 45, pp. 27-50.
- Young, T. C. ;1969. *Excavations at Godin Tepe: first progress report*. Toronto: Royal Ontario Museum.
- Danti, D; 2013, *The Late Bronze and Early Iron Age in Northwestern Iran*, in Potts, D.T, *The Oxford Handbook of Ancient Iran*, Oxford, 327-376.
- Fahimi, H; 2019, *The Bronze and the Iron Age on the central Iranian Plateau*, in *The Iranian Plateau during the Bronze Age*, in Meyer, Jan, Vila, E, Mashkour, M. p. 335-344, MOM Éditions Maison de l'Orient et de la Méditerranée - Jean Pouilloux.
- DYSON R.H.
- 1965 *Problems of Protohistoric Iran as seen from Hasanlu*. *Journal of Near Eastern Studies* 24: 193-217.
- 1968 *The Archaeological Evidence of the Second Millennium B.C. on the Persian Plateau*. Cambridge: Cambridge University Press.
- 1972 *The Hasanlu project, 1961-1967*. in *The Memorial Volume of the Vth International Congress of Iranian Art and Archaeology 1968*, Vol. 1: 39-58. Tehran: Ministry of Culture and Arts.
- DYSON R.H. and MUSCARELLA O.W.
- 1989 *Constructing the chronology and historical implications of Hasanlu IV*. *Iran* 27: 1-27.
- EDWARDS M.R.
- 1983 *Excavations in Azerbaijan (North-western Iran)*, Vol. 1. *Haftavan, Period VI (British archaeological reports, International series, 182)*. Oxford: B.A.R.
- 1986 *Urmia Ware' and its distribution in north-western Iran in the second millennium B.C.: A review of the results of excavations and surveys*. *Iran* 24: 57-77.
- HAMLIN C.
- 1974 *The early second millennium ceramic assemblage of Dinkha Tepe*. *Iran* 12: 125-53.
- Potts. D. T, 1999. *The Archaeology of Elam. Formation and Transformation of an Ancient Iranian State (First Edition)*. Cambridge.
- Redman, C.L. 1978. *The Rise of Civilization: From Early Farmers to Urban Society in the Ancient Near East*, San Francisco: W.H. Freeman.
- Schmidt, E. F. *Excavations at Tepe Hissar, Damghan*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press for the University Museum, 1937.
- Weiss H., M. A. Courty, W. Wetterstrom, F. Guichard, L. Senior, R. Meadow and A. Curnow (1993) *The genesis and collapse of third millennium north Mesopotamian civilization*. *Science* 261 (5124), 995-1004.

۵. **اهداف:** در این درس سعی می شود تا فرهنگ های عصر مفرغ بخش های مختلف ایران مورد بحث و ارزیابی قرار گیرند. همچنین برهمکنش های فرهنگی درون منطقه ای و فرامنطقه ای فلات ایران در این دوران مورد بررسی قرار خواهد گرفت.
۶. **تعهدات دانشجو:** دانشجو موظف است تا وظایف محوطه از سوی استاد را انجام دهد و همچنین بایستی به صورت موثری در مباحث کلاس مشارکت داشته باشد.

۷. پیش‌نیازها: ندارد

۸. شیوه محاسبه نمره :

ارزیابی مستمر در طول ترم و شرکت در مباحث کلاسی: ۵ نمره

امتحان پایان ترم: ۱۵ نمره

نصیر اسکندری دامنه

استاد درس

تقویم آموزشی درس باستان شناسی دوران مفرغ ایران

عنوان بحث	هفته / جلسه
آشنایی با دانشجویان، معرفی منابع، معرفی طرح درس و توضیح شیوه ارزیابی دانشجویان برای نمره پایان ترم	اول
گاهنگاری و دوره بندی عصر مفرغ	دوم
شاخصه های فرهنگی عصر مفرغ	سوم
فرهنگ کورا ارس	چهارم
فرهنگ های شمال شرق ایران در عصر مفرغ	پنجم
کرمان در عصر مفرغ	ششم
تمدن هیرمند	هفتم
زاگرس مرکزی در عصر مفرغ	هشتم
آغاز عیلامی و خوزستان در عصر مفرغ	نهم
فرهنگ های منطقه فارس در عصر مفرغ	دهم
فلات مرکزی ایران در عصر مفرغ	یازدهم
جنوب ایران و خلیج فارس	دوازدهم
مکران، بلوچستان، تمدن سند	سیزدهم
جغرافیایی تاریخی ایران در عصر مفرغ	چهاردهم
نشست تخصصی: ارائه دانشجویان و بحث گروهی	پانزدهم
امتحان پایان ترم	شانزدهم